

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **27 listopada 2012 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda (spr.)
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż SSA Alicja Podczaska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **15 listopada 2012 r.**

na rozprawie

sprawy wniosku (...) **Sp. z o.o. w K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o wysokość składek na ubezpieczenie wypadkowe

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **29 marca 2012 r.** sygn. akt **III U 240/11**

I. z m i e n i a zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z 10 grudnia 2010 r., w ten sposób, że ustala, iż Zakład nie jest zobowiązany do opłacenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe za okres od 1 kwietnia 2009 r. do 31 marca 2010 r. podwyższonej o 50%,

II. dalej idącą apelację o d d a l a,

III. koszty postępowania wzajemnie znosi.

Sygn. akt III AUa 624/12

UZASADNIENIE

Decyzją z 9 grudnia 2010r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na podstawie art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009r., Nr 167, poz. 1322) i art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst

jedn. Dz. U. z 2009r. nr 205, poz. 1585) podwyższył o 50% stopę składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek (...) Sp. z o.o. w K. w roku składkowym obejmującym okres od 1 kwietnia 2009 r. do 31 marca 2010r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującej w poszczególnych latach dla płatnika składek została ustalona na podstawie danych zawartych w informacjach ZUS IWA, za lata 2006, 2007 i 2008. W wyniku przekazania przez płatnika nieprawdziwych danych za 2008r., nastąpiło zniżenie stopy procentowej.

Złożenie korekty 27 września 2010r. spowodowało przeliczenie stopy procentowej, a w konsekwencji ustalenie stopy procentowej na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych.

Odwołanie od powyższej decyzji skierował do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu (...) sp. z o.o. w K., wnosząc o zmianę decyzji w całości poprzez utrzymanie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe na dotychczasowym poziomie tj. 1,60% podstawy jej wymiaru.

Decyzji zarzucił naruszenie prawa mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, a w szczególności:

- a) błędne ustalenia faktyczne,
- b) naruszenie art. 34 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych poprzez jego błędne zastosowanie.

W uzasadnieniu odwołania podniósł, że podstawą do podwyższenia składki na ubezpieczenie wypadkowe była błędnie złożona korekta Informacji ZUS IWA, w której płatnik składek niewłaściwie podał wysokość stopy procentowej. Korekta złożona została w związku z pismem Zakładu, który po zapoznaniu się z wynikami kontroli przeprowadzonej przez Państwową Inspekcję Pracy stwierdził, że płatnik składek podał nieprawidłowe dane do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe za 2009r., a nieprawidłowości te miały dotyczyć liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy. Skarżący wyjaśnił, że kontrolerzy PIP nie wzięli pod uwagę faktu, że mimo iż na niektórych stanowiskach pracy zostały przekroczone NDN dotyczące hałasu, to poprzez zastosowanie środków ochrony indywidualnej, zagrożenie ograniczono do poziomu zgodnego z normą, co ma potwierdzenie w sprawozdaniu dotyczącym pomiarów hałasu słyszalnego, przeprowadzonych w listopadzie 2009r. przez profesjonalne laboratorium badawcze.

Zarzucił ZUS Oddziałowi w R. oparcie decyzji wyłącznie na wniosku Państwowej Inspekcji Pracy, bez przeprowadzenia pełnego postępowania wyjaśniającego, z zapewnieniem wnioskodawcy udziału w tym postępowaniu.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które legły u podstaw wydania zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wyjaśnił, że wydał zaskarżoną decyzję mając na uwadze korektę informacji ZUS IWA za 2008r., a nie kontrolę przeprowadzoną przez PIP.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu po rozpoznaniu sprawy wyrokiem z 29 marca 2012r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że pomiary natężenia hałasu przeprowadzone na zlecenie skarżącego przez wyspecjalizowane laboratorium wykazały za rok 2008 przekroczenie dopuszczalnych norm hałasu na 9 stanowiskach pracy, na których w trakcie dwóch zmian roboczych pracowało osiemnastu pracowników. Analogiczne pomiary przeprowadzone w 2009 r. wykazały przekroczenia na 10 stanowiskach, na których pracowało dwudziestu pracowników. Wszyscy oni wyposażeni byli w środki ochrony indywidualnej, które tłumili hałas o 25 decybeli, przy stwierdzonych przekroczeniach wynoszących od 3 do 4 decybeli.

Spółka w lutym 2009r. oraz w marcu 2010r. złożyła informację o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe na druku ZUS IWA za rok 2008 i 2009, zawierającą wpis o zerowej liczbie pracowników zatrudnionych w

warunkach zagrożenia. Na podstawie tych danych ZUS ustalił stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe na poziomie 1,60%. Nadto Sąd ustalił, że Państwowa Inspekcja Pracy po przeprowadzeniu kontroli w spółce stwierdziła podanie nieprawidłowych danych na druku ZUS IWA za 2009r., wskazując, że w 2009r. w warunkach zagrożenia zatrudnionych było 20 pracowników. Doprowadziło to do złożenia przez wnioskodawcę korekty informacji ZUS IWA za lata 2008 – 2009., a w następstwie do ustalenia przez Zakład stopy procentowej w prawidłowej wysokości. Z kolei zaskarżoną decyzją podwyższył o 50% stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek na okres od 1 kwietnia 2009r. do 31 marca 2010r.

Przechodząc do oceny prawnej sprawy Sąd Okręgowy wskazał, że przepis art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej - w przypadku przekazania nieprawdziwych danych i zaniżenie w związku z tym stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne – przewiduje ustalenie w drodze decyzji składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych.

Sąd dalej wskazał, że dane o liczbie osób wykonujących prace w warunkach zagrożenia zamieszczone przez spółkę w pierwotnych wersjach formularzy ZUS IWA za lata 2008 i 2009 były nieprawidłowe, stąd też zaistniały przesłanki do podwyższenia o 50% stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne.

W podstawie prawnej wyroku Sąd powołał również przepis art. 477¹⁴§ 1 kpc.

(...) Spółka z o.o. w K. zakwestionowała rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w skierowanej do Sądu Apelacyjnego apelacji.

Zaskarżając wyrok w całości zarzuciła:

1) naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wyniki sprawy tj.:

- art. 217 kpc w zw. z art. 227 kpc poprzez uznanie, że wniosek o wydanie przez biegłego opinii uzupełniającej w zakresie przeprowadzenia pomiarów skuteczności działania stosowanych ochronników słuchu nie dotyczy faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie,

- art. 233 kpc w zw. z art. 231 kpc w zw. z art. 278 kpc i 286 kpc, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 34 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U z 2009r. Nr 167, poz. 1322) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na jego zastosowaniu w sytuacji, gdy przepis ten nie powinien być znaleźć zastosowania, gdyż błędne było przyjęcie, że płatnik składek podał nieprawdziwe dane w informacjach ZUS IWA za rok 2008 i 2009, gdy podane dane były prawidłowe.

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w okresie od 1 kwietnia 2009r. do 31 marca 2010r. na dotychczasowym poziomie tj. 1,60% podstawy jej wymiaru,

2) ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz

3) zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów postępowania odwoławczego wraz z kosztami zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji spółka w sposób szczególny podkreśliła, że na skutek zastosowania indywidualnych ochronników słuchu w latach 2008 – 2009, nie było w spółce pracowników wykonujących pracę w warunkach

zagrożenia i taka informacja została wykazana w kolejnych korektach informacji ZUS IWA, które zostały złożone na początku 2011r.

Zarzucał Sądowi I instancji bezpodstawne przyjęcie na podstawie opinii biegłego, że zastosowanie środków ochrony indywidualnej nie stanowiło podstawy do przyjęcia, iż poszczególni pracownicy nie byli zatrudnieni w warunkach zagrożenia hałasem.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest jedynie częściowo uzasadniona.

Sporne w niniejszej sprawie są dwie kwestie:

- po pierwsze czy zaistniały podstawy do ustalenia przez organ rentowy dla ubezpieczonej Spółki, jako płatnika składek na ubezpieczenie wypadkowe stopy procentowej 1.80% podstawy jej wymiaru i

- po drugie czy zaistniały przesłanki do podwyższenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe do wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej w sposób prawidłowy.

Rozstrzygając w pierwszej kwestii Sąd Apelacyjny, mając na uwadze zebrany tak w postępowaniu administracyjnym jak i przed sądem I instancji materiał dowodowy sprawie uznaje, że zaprezentowane stanowisko Sądu Okręgowego w całości pełni zasługę na akceptację.

Stosownie do art. 29 ust. 2 ustawy z 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity Dz. U z 2009r. Nr 167, poz. 1322) stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych ustala zakład jako iloczyn stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe określonej dla grupy działalności, do której należy płatnik składek i wskaźnika korygującego ustalonego dla płatnika składek, z zastrzeżeniem art. 33.

Na płatniku składek ciąży obowiązek przekazania Zakładowi danych niezbędnych do ustalenia stopy procentowej.

W dniach 20 lutego 2009r. i 3 marca 2010r. Spółka złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. informację o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe za rok 2008r., a kolejne za rok 2009r. zawierające wpis o zerowej liczbie pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

Informacja tej treści została przekazana pomimo dysponowania przez spółkę wynikami pomiarów laboratoryjnych, z których wynikało, że w roku 2008 w warunkach zagrożenia – z uwagi na przekroczenie dopuszczalnych norm hałasu – pracowało na 9 stanowiskach pracy osiemnastu pracowników, a w roku 2009 dwudziestu na 10 stanowiskach pracy.

Podstawą złożenia tej treści informacji było przekonanie Spółki, że zastosowane indywidualne środki ochrony w postaci naszniczków i zatyczek do uszu, które tłumili hałas o 25 decybeli (przy przekroczeniu norm hałasu o 3 – 4 decybele) zniwelowały warunki zagrożenia i związku z tym nie ma podstaw do wykazywania w informacji ZUS IWA pracowników zatrudnionych w takich warunkach.

Stanowisko Spółki należy ocenić jako błędne.

Ustalenia zaś w tej mierze dokonane przez Sąd Okręgowy są prawidłowe.

Okoliczność występowania na dziewięciu w 2008r. i dziesięciu w 2009r. stanowiskach pracy przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu jest poza sporem – co jednoznacznie wynika z przedstawionych przez skarżącą wyników pomiarów laboratoryjnych. Jest to fakt obiektywny, występujący niezależnie od stosowanych przez zakład pracy środków ochrony indywidualnej. Podjęte przez zakład działania nie doprowadziły bowiem do zlikwidowania, czy znaczącego obniżenia występującego na określonych stanowiskach poziomu hałasu, a jedynie stwarzały ochronę przed

hałasem dla poszczególnych osób i to pod warunkiem ścisłego przestrzegania przez pracowników zaleceń pracodawcy tj. stosowania naszników lub zatyczek do uszu.

Na marginesie już tylko Sąd Apelacyjny zauważa, że stanowisko Sąd I instancji, oparte między innymi na opinii biegłego, ma również potwierdzenie w stanowisku zaprezentowanym przez Państwową Inspekcję Pracy.

Konkludując stwierdzić należy, że Spółka zatrudniała w latach 2008 – 2009 pracowników w warunkach zagrożenia, stąd też ustalona przez organ rentowy stopa procentowana za wskazany w zaskarżonej decyzji okres jest prawidłowa, a apelacja w tej części podlega oddaleniu, stosownie do art. 385 kpc.

Rację ma natomiast skarżąca, o ile kwestionuje istnienie przesłanek do podwyższenia o 50% składki w roku składkowym obejmującym okres od 1 kwietnia 2009r. do 31 marca 2010r.

Materialnoprawną podstawę do zastosowania takiej sankcji stanowi art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009r., Nr 167, poz. 1322 zwanej dalej "wypadkową"), zgodnie z którym: w razie nie przekazania przez płatnika składek danych lub w razie przekazania nieprawdziwych danych określonych w art. 31 ustawy, na skutek czego dochodzi do zniżenia składek na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala ponownie stopę procentową składki w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych.

Z treści powołanego przepisu wynika, iż ZUS nakłada na płatnika składek sankcję w sytuacji:

- nie przekazania danych dotyczących informacji identyfikacyjnych płatnika składek, liczby ubezpieczonych, liczby ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego, rodzaju działalności np. PKD, adresu płatnika składek (art. 31 ust 6 ustawy) oraz ilości poszkodowanych w wypadkach przy pracy (ogółem oraz w wypadkach przy pracy ciężkich i śmiertelnych) jak również zatrudnionych w warunkach zagrożenia,
- przekazania powyższych danych nieprawdziwie.

W powyższej sprawie płatnik składek należący z uwagi na liczbę zatrudnionych pracowników do kategorii płatników określonych w art. 28 ust 2 ustawy

z dnia 30 października 2002 r. miał obowiązek - między innymi - przekazać do ZUS dane za trzy kolejne lata kalendarzowe do dnia 31 stycznia danego roku, umożliwiające ustalenie przez Zakład wysokość wskaźnika korygującego na rok składkowy. Stosownie do normy prawnej zawartej w art. 34 ust. 1 w/w ustawy, jedynie przekazanie nieprawdziwych danych, o których mowa w art. 31 tej ustawy skutkuje przedmiotową sankcją.

Zgodnie z treścią art. 31 ust. 1 w/w ustawy wysokość wskaźnika korygującego wynosi:

1)w okresie od dnia 1 kwietnia 2006 r. do dnia 31 marca 2009 r. - od 0,8 do 1,2;

2)od dnia 1 kwietnia 2009 r. - od 0,5 do 1,5.

2. Wskaźnik korygujący ustala się na rok składkowy w zależności od kategorii ryzyka ustalonej dla płatnika składek.

3. Kategorię ryzyka dla płatnika składek ustala się w zależności od ryzyka określonego wskaźnikami częstości:

1)poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem;

2)poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich;

3)zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

Dane, o których mowa w art. 31 to te dane, na których podstawie ustala się dla danego płatnika wysokość wskaźnika korygującego (częstość poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem, częstość poszkodowanych w wypadkach

przy pracy śmiertelnych i ciężkich, częstość zatrudnienia w warunkach zagrożenia, dane identyfikacyjne płatnika składek, rodzaj działalności według PKD, liczba ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego, adres płatnika składek).

Zgodnie z art. 34 ust. 1 cyt. ustawy jeżeli płatnik składek nie przekaze danych lub przekaze nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, co spowoduje zaniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę. Płatnik składek zobowiązany jest złożyć informację lub dokonać korekty nieprawidłowej informacji.

Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego uzupełnionego w postępowaniu apelacyjnym prowadzi do wniosku, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie zaistniały przesłanki do zastosowania wobec wnioskodawcy sankcji określonych w art. 32 ustawy „wypadkowej”.

Przypomnieć wypada, że art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej ma charakter sankcyjny, gdyż podwyższona do 150% stopa procentowa stanowi sankcję za niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązku płatnika i ma sens tylko wówczas, gdy można oczekiwać, że spełni założony, dyscyplinujący cel.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego odprowadzenie składki w zaniżonej wysokości nie prowadzi automatycznie do możliwości nałożenia na płatnika przez ZUS sankcji określonej w art. 34 ust 1 ustawy wypadkowej. Jedynie zawinione zachowanie płatnika kwalifikuje się do subsumcji przepisu.

Jeżeli zaś płatnik składek przekazał obiektywnie nieprawdziwe dane, będąc przekonany o ich zgodności z rzeczywistością, odpada podstawa dla naliczenia stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych.

Przenosząc te rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, stwierdzić należy że wprowadzie na druku ZUS IWA za 2009r. zostały podane nieprawidłowe dane dotyczące liczby pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia, to jednak z przyczyn, o których niżej, nie można w takim działaniu Spółki dopatrzeć się winy.

Jak już wspomniano, Spółka dążąc do wyeliminowania pracy zatrudnianych pracowników w warunkach zagrożenia podjęła działania polegające na zapewnieniu zatrudnionym środków ochrony indywidualnej. Zastosowane środki były niewątpliwie skuteczne, skoro w znaczący sposób obniżyły poziom hałasu o 25%.

Sąd Apelacyjny dał wiarę zeznaniom słuchanych w tej sprawie świadkom, że po zaopatrzeniu pracowników w nauszники i zatyczki do uszu, Spółka pozostawała w subiektywnym przekonaniu, że w ten sposób wyeliminowała stanowiska pracy, na których praca odbywa się w warunkach zagrożenia. Potwierdzeniem tego jest postawa skarżącej zaprezentowana w toku postępowania przed Sądem I instancji i apelacyjnym, w trakcie którego dowodziła przede wszystkim faktu dokonania zakupu środków ochrony indywidualnej, co oznacza, że płatnik składek był przekonany o prawdziwości danych przekazywanych organowi rentowemu.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny uznał, że nie zaistniały przesłanki do zastosowania sankcji przewidzianej w art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej i dlatego uwzględniając częściowo apelację orzekł jak w pkt I wyroku stosownie do art. 386 § 1 kpc.

Orzeczenie o kosztach ma uzasadnienie w treści art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 98 kpc.